

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з навчальної дисципліни

Лексикологія з порівняльним компонентом

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	03 гуманітарні науки
спеціальність	035 Філологія
освітня програма	Переклад (арабська та англійська мови)
спеціалізація	035.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	іноземних мов

2024 / 2025 навчальний рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: ст. викл. Ахмад Гарібо Г.

Матеріали схвалено на засіданні кафедри східних мов та міжкультурної комунікації

Протокол “27” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

східних мов та міжкультурної комунікації

Юлія ЛАХМОТОВА

Самостійна робота студентів є одним із основних резервів підвищення ефективності вивчення загальних та спеціальних предметів.

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Час, відведений для самостійної роботи студента, повинен становити 25 % кредиту і в навчальну та індивідуальну роботу викладача не обліковується.

Тільки ті знання, які студент набув самостійно, завдяки власним досвіду, думці і діям будуть насправді міцними. В процесі викладення навчального матеріалу засвоюється 15% інформації, що сприймається на слух, 65% інформації, що сприймаються на слух і зір. Якщо навчальний матеріал опрацьовується власноручно, самостійно (індивідуально) виконується завдання від його постановки та аналізу отриманих результатів, то засвоюється не менше 90% інформації. Саме тому вища школа поступово, але неухильно переходить від передачі інформації до керівництва навчально-пізнавальною діяльністю, формування у студентів навичок самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача. Самостійна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, інтерактивними навчально-методичними комплексами дисциплін тощо. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів: списки рекомендованих джерел, питання для самоконтролю, пакети контрольних завдань, електронні версії лекцій тощо. Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних аудиторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах. Викладач визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента (як правило, на індивідуальних заняттях), аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

Згідно з Положення про організацію освітнього процесу у вищих навчальних закладах, самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільних від обов'язкових навчальних занять. Розумова творча самостійність – це лише одне з конкретних проявів самостійності як якості особистості та суб'єкта діяльності.

Дані методичні вказівки розроблені з урахування всіх сучасних вимог до самостійної роботи як засобу підвищення ефективності пізнавального

процесу. Теми, що запропоновані для самостійної роботи, не висвітлюються під час лекцій та семінарських занять або висвітлюються частково, лише деякі аспекти проблеми.

Мета самостійної роботи поглибити знання студентів з певних тем дисципліни та галузей права.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Лексикологія як лінгвістична дисципліна. Предмет, цілі, завдання лексикології та її зв'язок з іншими лінгвістичними дисциплінами. Розділи лексикології.	2
2	Тема 2. Слово як основна одиниця мовної системи. Поняття лексеми.	3
3	Тема 3. Аспекти вивчення словникового складу мови.	4
4	Тема 4. Структура словникового складу. Системні відношення між лексичними одиницями. Стратифікація словникового складу. Шляхи поповнення і розвитку словникового складу арабської мови.	4
5	Тема 5. Семантична структура слова. Лінгвістичний та екстралінгвістичний компоненти в значенні слова. Основні типи лексичних значень слова.	4
6	Тема 6. Моносемія і полісемія в лексиконі арабської мови.	4
7	Тема 7. Омонімія, синонімія, антонімія в лексиконі арабської мови. Лексико-семантичні та тематичні групи слів. Семантичні зсуви в процесі історичного розвитку слова.	4
8	Тема 8. Стратифікація словникового складу сучасної арабської літературної мови. Загальноновживана, стилістично-маркована та термінологічна лексика. Нейтральна та емоційно забарвлена лексика.	4
9	Тема 9. Неологізми і архаїзми. Запозичення та інтернаціоналізми.	5
10	Тема 10. Ядро і периферія словникового складу.	4
11	Тема 11. Фразеологія арабської літературної мови. Поняття фразеологічної одиниці.	4
12	Тема 12. Основні види фразеологічних одиниць.	4
13	Тема 13. Класифікація фразеологізмів арабської літературної мови.	4
14	Тема 14. Лексичний склад фразеологічних одиниць.	4
15	Тема 15. Формування лексики арабської мови. Основний лексичний склад сучасної літературної арабської мови. Іноземні запозичення в сучасній арабській літературній мові. Загальносемітська, питома арабська та запозичена лексика арабської літературної мови. Асиміляція запозиченого слова в арабській літературній мові та діалектах.	4
Разом		58

Список рекомендованої літератури:

Основна література:

1. Сівков І. В. Розвиток суспільно-політичної і юридичної лексики сучасної арабської літературної мови: Дис. канд. філол. наук: 10.02.13 / НАНУ; Ін-тут сходознавства ім. А.Ю. Кримського. – К., 2008. – 327 с.
2. Сівков І.В., Костюк А.В. Калькування як спосіб формування суспільно-політичної і юридичної лексики сучасної арабської мови //12 Мовні і концептуальні картини світу. – К.: Видавничий дім Д.Бураго, 2010. – Вип. 31. – С. 262 – 265.
3. Monteil, V. L'arabemoderne. These principaleprésentée pour le D-rat es letters. – Paris: Klincksieck, 1960.
4. Owens J. The Foundation of Grammar: An Introduction to Medieval Arabic Grammatical Theory. – Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1988.
5. Недоспасова М. Є. Питання розвитку сучасної арабської термінології: Авт. дис. ... канд. філол. наук / Тбілісі. держ. ун-т. - Тбілісі, 1964.
6. Панахі М. А. Складні слова і стійкі словосполучення ізафетной типу в арабському літературній мові: Авт. дис. ... д-ра філол. наук: 10.676 / Тбілісі. держ.ун-т. - Тбілісі, 1972.
7. Рибалкін В.С. Арабська лексикографічна традиція. - К., 1990..
8. Рибалкін В.С. Арабська лінгвістична традиція: витоки, творці, концепції. К., 2000.
9. Сівков І.В. Лексикологія арабської мови. І частина: Навчальний посібник. К.: ТОВ «ВТС Прінт», 2014.
10. Лексикологія арабської мови. І частина: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Сівков І.В. – К.: ТОВ «ВТС ПРИНТ», 2014. – 254 с.
11. Програма та методичні вказівки до курсу «Лексикологія арабської мови (для студентів-сходознавців)» /І. В. Сівков. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – 15 с.
12. Нові матеріали до питання етимології арабської адміністративної лексики // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Видавничо поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – Вип. 7. – С. 31–37.
13. Порівняльне етимологічно семантичне дослідження адміністративної лексики в арабській та українській мовах // Українське мовознавство: Міжвідомчий науковий збірник. – К.: Видавничо поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – Вип. 26. – С. 16–18.
14. Суспільно політична лексика в Корані // Східний світ. – К.: Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2006. – № 2. – С. 145–158.
15. Формування суспільно політичної та юридичної лексики арабської мови у класичний та пост класичний період (VII–XVIII ст.) // Східний світ. – К.: Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2007. – № 4. – С. 120–132.
16. Адміністративно політична та юридична лексика у хроніках Абдуррахмана аль Джабарті // Сходознавство. – К.: Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2008. – Вип. 44. – С. 91–101.
17. Синонімія у політичній та юридичній лексиці сучасної арабської літературної мови // XIV Сходознавчі читання А. Кримського. Тези доповідей міжнародної наукової конференції 13–15 травня 2010 р. – К.: Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2010. – С. 108–110.
18. Сівков І.В. Костюк А.В. Калькування як спосіб формування суспільно-політичної і юридичної лексики сучасної арабської мови // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: Видавничий дім Д. Бураго, 2010. – Вип. 31. – С. 262–265.
19. The somatic lexis in Arabic, Hebrew, English and Ukrainian (structural-semantic and etymological aspects) // Сходознавство. – К.: Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2014. – Вип. 65– – С. 120–125.

22. Somatic lexeme qalb 'heart' in Arabic: etymological and derivational analysis. Science and Education a New Dimension. Philology, II (7), Issue: 34, 2014: 18–
23. Realization of notion 'heart' in Arabic. Science and Education a New Dimension. Philology, III (9), Issue: 44, 2015: 25–
24. The Concept of Ministry in the Arabic political tradition. Its origin, development, and linguistic reflexion. Journal of Arabic and Islamic Studies, 2015, Vol. 15: 227–
25. Регіоналізми в арабській юридичній термінології // Сходознавство. – К. : Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2015. – Вип. 70. – С. 134–142.